

ONS VOORGESLACHT

Maandblad van de Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie

Opgericht 19 Januari 1946

Ingeschreven K.v.K. Rotterdam nr. V. 341539

Verenigingsadres:
Postbus 404
3000 AK Rotterdam

Bibliotheek geopend 2e. zaterdag
van de maand
van 13.00 tot 16.00 uur
uitgezonderd
juli - augustus

Betalingen ten name van de
Penningmeester der Vereniging te
Poortugaal op postgirorek. 55546
of op bankgirorek. 50.50.41.006
A.B.N. te Hoogvliet

Contributie fl. 35.- per jaar
voor leden in het buitenland
fl. 40.- per jaar

Nr. 297

35e jaargang

Juli/Augustus 1980

EEN WESTLANDSE KWARTIERSTAAT

JAN VAN DER TAS

door

Mr. G. van NIEKERKEN

De grootvader van moederszijde van mijn vrouw, Jan van der Tas, was een merkwaardig mens.

Hij werd op 10 december 1848 te Wieringen geboren als zoon van Leendert van der Tas, broodbakker aldaar. Ook zijn grootvader, eveneens Jan van der Tas geheten, was broodbakker, te Loosduinen. Diens vader, Dirk van der Tas, was aldaar landbouwer onder het Haagambacht in de Westkamppolder bij Dekkershoek. Op 55-jarige leeftijd liet Dirk van der Tas van zichzelf een — nog in de familie aanwezig — olieverf-portretje maken; hij staat daar op afgebeeld als een bedaarde oudere heer in een donkere hooglichtgeknoopte rok, met een hoge hoed, getooid met een oranje bloempje, het kenteken van de oranjeklanten in die tijd; het was in 1813.

Deze drie voorouders van Jan van der Tas waren kenmerkend voor zijn voorgeslacht: nijvere middenstanders en min of meer welvarende landlieden, na 1834 behorende tot de kring der Afscheidenen; mensen zonder veel opleiding, laat staan wetenschappelijke opleiding, doch gelovig, ijverig en ondernemend. Ook onze grootvader Jan van der Tas moest zelf zijn weg vinden. Welke school hij bezocht is mij onbekend; doch reeds op jeugdige leeftijd werd hij als leerling te werk gesteld bij de

firma Verkouw en Stokhuizen te Leiden, handelaren in koffie. Hij zal daar opgevallen zijn door zijn intellect en energie; want toen hij goed twintig jaar was, omstreeks 1870, viel hem de buitenkans ten deel om te worden uitgezonden naar het toenmalige Nederlands Oost-Indië, om daar koffie in te kopen voor zijn firma. Een voor die tijd geweldige onderneming, zeker voor iemand afkomstig uit het toen nog zo besloten Westlandse milieu, waarin een reis naar Den Haag al een gebeurtenis was. Of het ook in zijn opdracht besloten lag om voor eigen rekening zaken te doen weet ik niet, maar een feit is dat Jan van der Tas van zijn verblijf in de tropen gebruik maakte om ook voor zichzelf een flinke partij koffie van uitnemende kwaliteit te kopen en naar Nederland mee terug te nemen. Een partij die hem een zodanige winst opbracht dat hij te Amsterdam een eigen zaak — natuurlijk een koffiebranderij — kon beginnen, en ook een handel in cacao, genoemd „De Hand van Leiden”, waarbij de jonge ondernemer stellig zijn vroegere patroons te Leiden in gedachte zal hebben gehad.

De zaken breidden zich voorspoedig uit; een grote winkel in de Leidsestraat, pakhuizen tot ver in de Leidsedwardsstraat; een eigen merk „Cacao van der Tas”, vele malen — zoals dat vroeger ging — met goud bekroond, o.a. te Londen, Parijs, Berlijn en Keulen, en als zodanig veelvuldig aanprezen in de advertentiekolommen van de Christelijke en kerkelijke pers van die tijd. Door al deze bedrijvigheid werd Jan van der Tas gaandeweg een man in bonis. Eerlang vestigde de familie zich zelfs in een grachtenhuis; — weliswaar niet aan de Heeren- of Keizersgracht, waar destijds de upper ten woonde — maar dan toch wel aan de Prinsengracht met een deftige hoge stoep en een brede gang. Daar vormde Jan van der Tas met zijn gezin één van de sociale middelpunten van Gereformeerd Amsterdam. Voormannen uit die kring, zoals Hovy, Wormser en ds. de Gaay Fortman waren graag geziene gasten. Een eregast was enige malen niemand minder dan Paul Kruger, de leider van de Zuid-Afrikaanse Boeren, die rond de eeuwwisseling in hun strijd met Engeland zo zeer de Nederlandse sympathie, speciaal die van het calvinistische volksdeel, genoten.

Op betrekkelijk jeugdige leeftijd, nog geen 60 jaar oud, kwam Jan van der Tas op 16 juni 1908 te overlijden. Op het kleine — thans gesloten — kerkhof „Huis te Vraag” werd hij ter aarde besteld. Zijn weduwe Catharina Margaretha von Meyenfeldt overleefde hem vele jaren.

Drie zoons zetten de zaken voort, doch de tijden veranderden en het eens zo bloeiende bedrijf moest tenslotte worden beëindigd.

Jan van der Tas viel niet alleen op doordat hij zich zo snel tot een zakenman van formaat ontplooië. Hij was ook daarin merkwaardig dat hij, hoewel van zijn voorgeslacht niemand, voorzover bekend, meer dan een lagere opleiding had gehad, en hoewel hij zelf ook als een self-made man moet worden beschouwd, een

nageslacht naliet dat, reeds te beginnen met zijn kinderen in hoge mate „gestudeerd” was.

Niet minder dan twintig van zijn kinderen en kleinkinderen waren en zijn academici, of met academici gehuwd. En deze ontwikkeling zet zich ook in het volgende geslacht voort. Alleen reeds meer dan tien artsen stammen van onze grootvader af.

In de reeks der geslachten nam Jan van der Tas aldus een markante plaats in. In zijn persoon voltrok zich als het ware een radikale maatschappelijke verandering. Een verschijnsel dat overigens wel kenmerkend was voor de tijd, waarin hij leefde, en voor het volksdeel, waartoe hij behoorde.

Aan hem, oorspronkelijk een zoon van het Westland, worden de hierna volgende kwartieren gewijd.

Uit deze staat blijkt dat Jan van der Tas een echte Westlander was. Het overgrote deel van zijn voorouders was uit het Westland en het daaraan grenzende platteland van Zuid-Holland afkomstig.

En hoewel hij zelf geboren werd in een eenvoudig milieu, telt hij onder zijn voorgeslacht leden van diverse bekende Zuid-Hollandse geslachten. Zelfs bleek hij in de verte — in de zeventiende graad — nog verwant te zijn met Hugo de Groot, en wel via Kerstant Jacobsz., in 1497 vermeld als Heilige Geestmeester te Naaldwijk.

Bij het opstellen van de kwartierstaat werd ik in belangrijke mate geholpen door Mr. J. J. F. Lots te Pijnacker, die mij de gegevens betreffende de oudere generaties vrijwel geheel verschaft, waarvoor ik hem zeer erkentelijk ben.

Voor zover mij bekend voerde Jan van der Tas geen wapen; ook zijn nabije familie niet. Niettemin vond ik in de collectie Muschart bij het Centraal Bureau voor de Genealogie beschreven als wapen van der Tas: „In rood een gedekte gouden beker”, welk wapen zou zijn gevoerd door Paulus van der Tas, koopman in tabak te Delft, op 2 april 1771 met het schip „Vreeburg” van de O.I. Compagnie, Kamer Delft, als krankbezoeker uitgevaren en op zee voor de Kaap de Goede Hoop overleden op 21 juni 1771. Een onderzoek te Delft wees uit dat voornoemde Paulus van der Tas aldaar op 19 februari 1744 werd gedoopt als zoon van Dirk van der Tas en Magdalena de Raet, en dat hij dus een broer was van Jan (Johannes) van der Tas, nr. 16 in de hierna volgende kwartierstaat.

In de rechte lijn van der Tas eindigt de kwartierstaat reeds in de zevende generatie bij Jacob Pietersz. van der Tas, die in 1705 te Delft trouwt met Volkje Pouwels. In Delft heb ik noch de doop noch de ouders kunnen vinden van dit echtpaar. Misschien bediende men zich voor 1705 uitsluitend van patronimici. Het is ook mogelijk dat Jacob Pietersz. en zijn vrouw afkomstig waren uit een van de om Delft of Rotterdam liggende landelijke gemeentes. Verwantschap met een van de vele der daar destijds levende van der Tassen heb ik echter niet kunnen vaststellen.

De kwartierstaat kan stellig nog wel verder worden uitgewerkt, onder meer voor enige kwartieren buiten het Westland, zoals van Soelen te Tricht (89) en Saersen te Driel (176). Ik hoop daar nog eens aan toe te komen. Ondertussen houd ik mij voor verbeteringen en aanvullingen gaarne aanbevolen.

Kwartierstaat van

I

1. Jan van der Tas, geb. Wateringen 10-12-1848, kruidenier en chocoladefabrikant te Amsterdam, overl. ald. 16-6-1908, tr. Amsterdam 29-10-1874 Catharina Margaretha von Meyenfeldt, geb. Amsterdam 3-4-1856, overl. Leiderdorp 25-5-1930, dr. van Carl von Meyenfeldt, scheepstimmerman, en Petronella Wilhelmina Diederich.

II

2. Leendert van der Tas, geb. Loosduinen 10-3-1824, broodbakker te Wateringen, overl. 's-Gravenhage 19-5-1885, tr. Wateringen 29-4-1848
3. Johanna Beekenkamp, geb. Wateringen 28-10-1822, broodbakster ald. wed. van Nicolaas van der Vlugt.

III

4. Jan van der Tas, geb. Loosduinen 8-6-1794, broodbakker ald., overl. 's-Gravenhage 3-1-1863, tr. Monster 29-11-1816
5. Catharina van Galen, geb. Monster 8-8-1794, ged. ald. 17-8-1794, overl. 's-Gravenhage 5-10-1862.
6. Pieter Beekenkamp, ged. 's-Gravenzande 2-2-1784, overl. Wateringen 18-5-1839, tr. ald. 18-3-1820
7. Trijntje Broekhoven, ged. Naaldwijk 14-12-1783, wed. van Simon van der Marel, overl. Voorschoten 19-1-1871.

IV

8. Dirk van der Tas, ged. Delft 28-12-1758, bouwman in de Westkamppolder bij Dekkershoek te Loosduinen, overl. ald. 8-5-1842, tr. 2e Loosduinen 11-3-1810 Petronella Hack, tr. 1e ald. 15-5-1785
9. Magteld van der Lee, ged. Loosduinen 18-4-1762; overl. voor 1810.
10. Leendert van Galen, ged. 's-Gravenzande 8-1-1747, overl. Monster 15-9-1836, tr. 1e Monster 9-10-1774 Martijntje van Heyningen, tr. 2e Monster 30-12-1792
11. Ariaantje Wouters van der Sar, ged. 's-Gravenzande 6-11-1763.
12. Jan Gerrit Beekenkamp, ged. Rijswijk 17-7-1746, diaken Zandambacht 1785, 1789, schepen ald. 1801, 1805, overl. 's-Gravenzande 28-6-1812, tr. ald. 15-4-1778

Gebruikte afkortingen:

A'tol	= Ammerstol	NOI	= Nederlands Oost Indien
Bg	= Bergambacht	RA	= Rechterlijk archief
Gk	= Gouderak	R'dam	= Rotterdam
Ha	= Haastrecht	Sch	= Schoonhoven
Kr/L	= Krimpen a/d Lek	St	= Stolwijk
L'kerk	= Lekkerkerk	VOC	= Verenigde Oostindische Compagnie
j	= jaar of jaren	won	= wonende
overl.	= overleden		

KWARTIERSTAAT JAN VAN DER TAS (O.V. nr. 297)

Correcties en aanvullingen

Van verschillende zijden kreeg ik reacties op de publicatie van de kwartierstaat van der Tas in het juli/augustus nummer (1980) van dit blad.

Deze reacties maken het mij mogelijk mijn artikel te corrigeren en aan te vullen.

Bovendien had ik zelf reeds, voor dat het artikel verscheen, enige gegevens verzameld — in hoofdzaak ontleend aan het juist gepubliceerde Kwartierstatenboek II van de Genealogische Vereniging Prometheus te Delft —, die ik niet meer kon verwerken omdat het juli/augustus nummer al ter perse bleek te zijn.

Allereerst heb ik nog een curiositeit: Jan van der Tas was niet alleen — zeer in de verte — verwant aan Hugo de Groot, maar was dit dichterbij ook aan niemand minder dan Vincent van Gogh; nl. in de elfde graad via de kwartieren 58 en 59. Nadere gegevens terzake zijn te vinden in Gens Nostra 1959 blz. 88-89.

De belangrijkste wijzigingen betreffen de kwartieren Mostert nrs. 114, 228, 456 en 912, (mij opgegeven door de heer W. H. Morel van Mourik, en ontleend aan een door de heer L. J. Mostert opgesteld overzicht), en de kwartieren van den Bosch nr. 318 en 636. Als vader van de bij kwartier 318 genoemde Jan Dirksz. van den Bosch vermeldt ir. Kwekel in zijn kwartierstaat in het voormelde kwartierstatenboek II: Dirk Boons, in plaats van de door mij opgegeven Dirk Pietersz. Een nader onderzoek gaf mij de overtuiging dat Dirk Boons inderdaad de vader was van Jan Dirksz. van den Bosch.

Wel waren m.i. Dirk Pietersz en Dirk Boons aan elkaar verwant. De moeder van Dirk Boons, Marijcke Pietersdr. (echtgenote van Boon Dirksz.) was nl. in eerste echt gehuwd met Pieter Willemsz.; naar ik aanneem was Dirk Pietersz, die op 20-10-1561 zijn vader Pieter Willemsz. te de Lier in een leen opvolgde, een halfbroer van Dirk Boons; die relatie blijkt ook daaruit, dat Dirk Pietersz, die te Naaldwijk woonde, direct nadat het leen op hem

was overgegaan, dit overdroeg aan Boon Dirksz. te de Lier, die dan zijn stiefvader was. (O.V. 1972, 209). Die verwarring werd in de hand gewerkt doordat zowel de nakomelingen van Dirk Pietersz als die van Dirk Boons, zich van den Bosch noemden. Ik vermoed dat Boon Dirksz. introuwde bij de weduwe van Willem Pietersz. op de boerderij die stond op een gebied, dat reeds sinds de middeleeuwen „de Bosch” werd genoemd (mededeling van de heer K.F. van Dijk te de Lier), en dat dientengevolge de nakomelingen uit de beide huwelijken van Marijcke Pietersdr. zich van den Bosch noemden.

Via het nieuwe kwartier 636 kon ik, de kwartierstaat Kwekel op de voet volgende, een reeks oudere interessante kwartieren opnemen; zij het dat ik — anders dan de kwartierstaat Kwekel — niet verder ga dan de kwartieren Willem Coppers (5096) en Huybrecht Pietersz. van der Meer (5100), omdat de aansluiting aan de in voormeld kwartierstatenboek opgegeven — zeer illustere — kwartieren niet bewezen is.

De andere correcties en aanvullingen spreken naar mijn mening voor zich zelf. Voor verdere aanvullingen houd ik mij steeds graag aanbevolen.

II

3. Johanna Beekenkamp, overl. voor 29-10-1874.

V

29. Isabella Nieropperhout, doopget. Govert Huysman en Dirkje Feysen den Ouden.

VI

45. Adriaantje Jacobs van der Ende, overl. aangev. 's-Gravenzande 10-4-1751, waar zij wordt genoemd Ariaantje Dirks van der Ende.

VII

79. Trijntje Centen van Duynen, overl. Wateringen 1741.
88. Wouter Cornelisse Sars, tr. Tricht 1-3-1696.
89. Judith Jansen van Soelen, ged. Tricht 27-3-1675.
114. Hendrik Dirksz. Mostert, verm geb. Te Vlaardingerambacht, bouwman en sluiswachter aan de Boonersluis bij Maassluis, overl. tussen 12-11-1717 en 5-10-1718, tr. Maasland, geref. kerk, met att. van Maassluis 18-11-1685.
117. Ariaantje Teunisse van Tol, ged. Naaldwijk 5-8-1650.

VIII

178. Jan Herbertsz. van Soelen, tr. Tricht 11-5-1673 met att. van Cuylenburch.
179. Metje Jansdr. van Nieuwaal tot Cuylenburch.

ONS VOORGESLACHT

Maandblad van de Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie
Opgericht 19 januari 1946 Ingeschreven K.v.K. Rotterdam nr. V 341539

Verenigingsadres:
Postbus 404, 3000 AK Rotterdam

Bibliotheek (gevestigd in het schoolgebouw Jacob Marisplein 9 te Rotterdam Hillegersberg) geopend iedere 2e zaterdagmiddag van de maand (uitgezonderd juli en augustus) van 13.00 tot 16.00 uur, iedere 4e dinsdagavond van de maand (uitgezonderd juli, augustus en dec.) van 19.30 tot 22.00 uur.

Betalingen ten name van de Penningmeester van de Vereniging te Rotterdam op postrek. 55546 of op bankgirorek. 50.50.41.006 A.B.N. te Hoogvliet

Contributie:
Binnenland f 60,- per jaar
Buitenland, binnen E.E.G. f 80,- per jaar
Buitenland, buiten E.E.G. f 100,- per jaar

ISSN 0166 - 7769

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van onder auteursnaam geplaatste artikelen.

No. 432

47e Jaargang

November 1992

NOG EEN FAMILIE (VAN DER) TAS.

door

Mr. G. van NIEKERKEN*

en

M. van der TAS

Diverse families (Van der) Tas staan in de laatste jaren - genealogisch gezien - in de belangstelling.

In het laatste artikel over een familie Tas, verschenen in het decembernummer 1991 (No. 422) van Ons Voorgeslacht, werd een vijftal families vermeld, die waarschijnlijk niet met elkaar verwant zijn. Reeds eerder, in het juli/augustusnummer 1980 (No. 297) van ons blad, publiceerde ik een kwartierstaat van Jan van der Tas, die lid was van weer een andere familie.

De oudste Van der Tas in deze kwartierstaat is Jacob Pietersz. van der Tas, die op 2-8-1705 te Delft trouwt met Volkje Pouwels.

Omtrent zijn voorouders kon ik in Delft en omgeving niets vinden. Tot mijn blijde verrassing ontving ik echter vorig jaar van de - niet aan deze familie

*Zilverschoonstraat 6, 2555 NJ 's Gravenhage

verwante-heer M. van der Tas te Haarlem (de auteur van het artikel Van der Tas in Hollandse Stam- en Naamreeksen deel II) een uitvoerig overzicht van de vier generaties die aan Jacob Pietersz. voorafgingen. Het bleek dat zij in Leiden gevestigd waren, waar ik nu juist niet gezocht had. Het fragment, dat de heer Van der Tas mij verstrekke heb ik nog aangevuld met gegevens uit het Gemeente-archief te Leiden. Hoewel er bij verder zoeken nog wel meer zal zijn te vinden, meen ik dat er wel aanleiding bestaat om het geen totnutoe werd verzameld te publiceren.

De heer Van der Tas, die de verbinding tussen Leiden en Delft ontdekte en vrijwel alle D.T.B. gegevens betreffende de generaties II t/m V verschaftte wordt als mede-auteur van dit artikel vermeld.

Te Leiden waren de (Van der) Tassen kleine zelfstandigen, die allen ook enig huizenbezit hadden. Door omstandigheden, die hieronder worden beschreven, nam de bescheiden welstand van de familietak, die zich in Delft zou vestigen, in de negentiger jaren van de 17e eeuw een einde. In Delft begon men in beperkte omstandigheden, die in de loop van de 18e eeuw langzamerhand verbeterden. De laatste mannelijke Van der Tas te Delft kwam door huwelijk in de tweede helft van de 18e eeuw in het Westland terecht. Na een kleine honderd jaar aldaar trok de familie in de persoon van Jan van der Tas (de probant van de hierboven vermelde kwartierstaat) naar Amsterdam. Te beginnen met hem zette een sociale stijging in.

De hieronder volgende genealogie is niet volledig. Er waren te Leiden meer Van der Tassen, die wellicht zouden zijn aan te sluiten; voor de Delftse en Westlandse Van der Tassen geldt dit evenzeer.

I. Adriaen Jacobsz. Tas, bierdrager te Leiden, overl. vóór 8-12-1564; tr. **Magriete (Grietgen) Govertsdr.**

Afdoend bewijs dat Adriaen Jacobsz. Tas de vader is van II Jacob Adriaensz. Tas ontbreekt. Gezien de naamsovereenkomst, de omstandigheid dat de (oudste) dochter van Jacob Grietgen heet en dat het beroep van Adriaen wel enige relatie heeft met het beroep van Jacob, die trouwens zelf een zwager had, t.w. Lenaert Claesz. Ket, de echtgenoot van Heyltge Dirks, die ook bierdrager was, maakt de filiatie wel aannemelijk.

Adriaen bezat te Leiden een huis aan de Korte Groene Steeg, dat in 1564 tweemaal wordt vermeld als belending; de tweede keers is zijn vrouw, Margriete Govertsdr., weduwe¹.

Op 23-4-1571 wordt het huis van zijn weduwe nog genoemd als belending van een perceel aan de Middelste Gracht².

Erg breed zal Grietgen Govertsdr. het na het overlijden van haar man niet hebben gehad. Op 30-12-1572 moest zij, bijgestaan door Jan van Groenhoven, wegens een broodschuld aan de bakker Adriaen Meesz., zich verbinden tot betaling van een losrente van 38½ stuiver per jaar, af te kopen met 30 gulden, onder verband van haar huis en erf aan de Groene Steeg³.

II. Jacob Adriaensz. Tas, wrsch. geb. te Aalsmeer⁴, kuiper⁵, won. Jerusalem te Leiden (1629), begr. Leiden 5-10-1629, otr. 1e Leiden 4 en 11-2-1576 (geas. op 4-2 zijn zwager en Heyltge Dirks, haar zuster; op 11-2 Dirk Dirks, zijn zwager, zij door Mensgen Dirks) **Marijtje Dirks**, geb. Leiden, won. in de Spiegel; otr. 2e